

OBSAH

Poděkování	7
Jak tuto knihu používat	9

1. ÚVOD

Definování spirituality	13
Definování křesťanské spirituality	14
Objasňování termínů mysticismus a spiritualita	18

2. TYPY KŘESŤANSKÉ SPIRITUALITY

Spiritualita, teologie a osobnost	24
Teologické proměnné	25
Historické proměnné	26
Osobní proměnné	27
Denominační zřetel	29
Katolicismus	31
Ortodoxie	33
Protestantismus	34
Postoje ke světu, kultuře a dějinám	37
1. Kristus proti kultuře	37
2. Kristus kultury	39
3. Kristus nad kulturou	41
4. Kristus a kultura v paradoxu	42
5. Kristus proměňující kulturu	43

3. TEOLOGICKÉ ZÁKLADY SPIRITUALITY:

STĚŽEJNÍ PROBLÉMY

Povaha teologie	47
Vztah teologie a spirituality	49
Kladné stránky vztahu	51
Záporné stránky vztahu	55

4. TEOLOGICKÁ ZÁKLADY SPIRITUALITY: PŘÍPADOVÉ STUDIE

Stvoření	61
Vysvětlení	62
Uplatnění	66
Ilustrace	67
Lidská povaha a osud	68
Vysvětlení	69
Uplatnění	73
Ilustrace	76
Trojice	76
Vysvětlení	77
Uplatnění	82
Ilustrace	84
Inkarnace	85
Vysvětlení	86
Uplatnění	92
Ilustrace	94
Vykoupení	95
Vysvětlení	95
Uplatnění	102
Ilustrace	103
Vzkříšení	106
Vysvětlení	106
Uplatnění	108
Ilustrace	111
Završení	112
Vysvětlení	112
Uplatnění	117
Ilustrace	119
Závěr	120

5. BIBLICKÉ OBRAZY A KŘESŤANSKÁ SPIRITUALITA

Bible jako zdroj spirituality	123
Biblické obrazy a spiritualita	130
Slavnost	131

Cesta	134
Vyhnanství	137
Zápas	139
Očista	142
Zniternění víry	145
Poušť	148
Výstup	151
Temnota a světlo	153
Mlčení	156
Závěr	159

6. TVÁŘE, MÍSTA A PROSTORY: ZNÁZORNĚNÍ A PROSTOROVÉ VYJÁDRĚNÍ V KŘEŠŤANSKÉ SPIRITUALITĚ

Znázornění božského	164
Problém? Nebezpečí modlářství	164
Znázornění Boha: inkarnace	166
Znázornění Boha: stvoření	168
Znázornění Boha: svátosti	170
Křesťanská symbolika: kříž	171
Opravný prostředek: tradice daná apofasií	173
Vyprávění příběhu: víra v život	174
Rytmus víry: strukturování času	181
Křesťanský týden	181
Křesťanský rok	183
Klášteří den	187
Spirituální zeměpis: strukturování prostoru	189
Posvátná místa: spiritualita a architektura	189
Posvátná místa: poutní místo	190

7. KŘEŠŤANSKÁ SPIRITUALITA: VYROVNÁNÍ S TRADICÍ

Spiritualita a dějiny	197
Kladení otázek textu	200
Klasické texty: vyrovnání s nimi	203
Řehoř z Nyssy	205
Augustin z Hippa	208

Anselm z Canterbury	211
František z Assisi	215
Hugo z Balmu	218
Ludolf Saský	221
Juliana z Norwiche	224
Martin Luther	227
Ignác z Loyoly	229
Tereza z Ávily	233
Charles Wesley	236
John Henry Newman	239
James I. Packer	243
Závěr: kam teď?	247

KŘEŠŤANSKÁ SPIRITUALITA: INTERNETOVÉ PRAMENY .. 259

GLOSÁŘ TERMÍNŮ .....

PRAMENY CITACÍ .....

ANTOLOGIE .....

VŠEOBECNÁ DÍLA O SPIRITUALITĚ .....

VÝZNAMNÉ STUDIE O JEDNOTLIVÝCH AUTORECH ČI ŠKOLÁCH .....

REJSTŘÍK .....

REJSTŘÍK

A

- Abélard, Pierre 101, 102, 138
advent 183, 184
Akvinský, Tomáš viz Tomáš Akvinský
Alan z Lille 74, 75, 286,
anabaptismus 263
Anselm z Canterbury 49, 98-9, 138,
146-7, 198, 201, 211-12, 214-15,
247, 257, 276, 290, 293
Antonín Egypťský 149
apofatické přístupy k teologii 154-6,
173-4, 266
ariánský spor 54, 80, 87, 99
asketismus 30, 135
Athanasius 34, 41, 48, 88-90, 287
Augustin z Hippo 39, 48, 69, 70-3, 77,
80-1, 96, 101, 115, 124, 131, 134,
208-211, 227, 256, 259, 275, 278-
280, 286, 289, 293

B

- Balthasar, Hans Urs von 64, 264
Barth, Karl 100-1, 137, 166, 190, 264,
267-8, 276, 293
Basilius z Cesareje 80, 82, 273
Bellarminio, Roberto 49
Bernard z Clairvaux 126, 139, 144, 301
Bernard z Cluny 118-19, 288
bible a spiritualita 123
Bodin, Jean 67, 286
Boff, Leonardo 83, 253, 286
Bonaventura 151,-2, 218, 248

- Bonhoeffer, Dietrich 42, 137, 188, 259
Boyle, Robert 169
bratr Lawrence 15, 262
Bunyan, John 117, 136, 145

C

- Cassian, Jan 149, 188, 259, 261, 291
Caussade, Jean-Pierre de 76, 282, 286
cesta, její obraz a spiritualismus 134,
136, 218
Cyril Jeruzalémský 176-7, 190, 292

Č

- čas, jeho strukturování a spiritualita 16,
30, 51
černošské spirituály 181

D

- Dante Alighieri 118, 136, 152, 156
Devotio moderna 126, 198, 248, 268, 302
Dionysios Areopagita 18, 33, 154, 173-4
Donne, John 111-12, 261, 288

E

- Eckart, mistr 19, 153
Edwards, Jonathan 65, 67-8, 133,
135-6, 248, 260

Eusebius z Cesareje 39, 191, 192
 Evagrius Pontius 47
 evangelictví 34-6, 148

F

Filip z Harvengu 40
 Foucault, Charles de 150
 František z Assisi 215-18
 Fulbert z Chartres 97, 287

G

García de Toledo 243
 Geiler, Johann, z Kaisersbergu 75
 gnosticismus 54, 62, 268
 Guigo II 125-26, 152, 218, 289
 Guyon, de 18, 261

H

Heidelberský katechismus 165, 166,
 292
 Herbert, George 109, 288
 hesychasmus 34, 157-8, 270, 291
 Hildegarda z Bingenu 67, 168, 259,
 300
 Hilton, Walter 19, 152, 154
 Hugo od sv. Viktora 144, 168
 Hugo z Balmy 144, 218-19

I

ignácovské přístupy ke spiritualitě 231,
 272
 ikony, jejich užívání 34, 94-5, 165, 189,
 272
 Irenaeus Lyonský 63, 79, 246, 286

J

Jan z Damašku 33, 94, 165
 Jan z Kříže 152, 155, 234, 248, 260-1, 281
 Jan Zlatoustý 173
 Jeruzalém 39, 97, 107-8, 115, 117,
 119-20, 134, 136-9, 151, 176, 185,
 191-2, 230
 Ježíšova modlitba 34, 158, 272
 Juliana z Norwiche 7, 167, 224-6, 248,
 262, 294, 300

K

Kalvín, Jan 19, 50, 75, 128, 147, 164,
 244, 272, 279
 Kateřina z Janova 115
 á Kempis, Thomas viz Tomáš Kempenský
 Kierkegaard, Sören 50
 King, Martin Luther 117
 klášterní den 181, 187-8
 klidná doba 35
 knihy hodinek 27
 kréda, jejich úloha 15, 52, 82, 92, 274
 kristologie a spiritualita 48, 86-8, 91,
 112, 267, 274
 křesťanský rok 181, 183, 187
 kultura a spiritualita 15, 28, 31, 37, 39,
 40-2, 171, 201, 274

L

Lawrence, bratr 15, 262
 Lewis, C. S. 98, 133-4, 260, 290
 lidská povaha a spiritualita 34, 41, 43,
 51, 68-74, 94, 118, 131, 144, 153,
 172, 205, 207, 271, 274
 Loyola, Ignác 16, 104, 127, 229, 230-2,
 247-9, 257, 262, 272, 288-9, 294, 301
 Ludolf Saský 127, 221-3, 230, 294
 Luther, Martin 117

M

- Massa, Michele de 221
 Macrobius, Ambrosius Aurelius
   Theodosius 169, 170, 292
 Maximus Vyznavač 33
 meditace 28, 36, 103-5, 126-7, 129-30,
   144, 146, 152, 157-8, 167, 186, 188,
   203, 208, 210-12, 218-19, 221,
   230-32, 274-5
 Merton, Thomas 57, 152, 157, 243,
   248, 260, 300
 mistr Eckhart 19, 153
Mrak nevědomosti 154
 mystéria (hry) 77, 124, 181, 222-3
 mysticismus 18-20, 57, 174, 248-9,
   254, 257, 262, 276, 299, 302

N

- Nový Jeruzalém 39, 115
 Newman, John Henry 239-243, 258,
   294, 301
 Niebuhr, H. Richard 37-8, 40, 42

O

- obrazy, biblické, a spiritualita 130, 153,
   198, 202
 očista, její obrazy a spiritualita 142, 144
 Origenes 64, 94, 115, 143-4, 150
 Owen, John 141-2, 145, 290
 Oxfordské hnutí 240

P

- Packer, James I. 57-8, 243-7, 251, 258,
   295
 Palamas, Řehoř 158, 174, 270
 Pascal, Blaise 132-3, 262, 289

- Patrick, svatý 84-5
 Pelagius 69-73, 286
 postoje ke světu ve spiritualitě 16, 23,
   37, 54, 202
 poušť, její obraz a spiritualita 148-50,
   185, 189
 pouť 117, 134, 137, 156, 179, 192-3, 230
 puritánství 141, 248
 půst 135, 143, 148, 182-6
 pustina, její obraz a spiritualita 150-1

R

- Ramsey, Arthur Michael 157, 291
 Richard od sv. Viktora 83
 Ritschl, A. B. 40
 Rolle, Richard 19
 Rupert z Deutz 150-1, 291

Ř

- Řehoř Veliký 115, 189
 Řehoř Naziánský 33, 80, 154, 273
 Řehoř z Nyssy 33, 80, 154, 204-7, 260,
   262, 273
 Řehoř Sinajský 158

S

- Saleský, František 203, 279, 282
 Scheffler, Johann 147, 290
 Scupoli, Lorenzo 140
 „shewings“ 224, 226
 slavnost, její obraz a spiritualita 108,
   1115, 131-2, 183-4, 186
 spiritualita
   činitele v ní 23-4, 27, 37, 55, 76, 78,
     80, 172, 187, 192
 definice 14-17, 29, 32, 56, 127, 274,
   276

denominační záležitosti v ní 23, 29-30,
37, 189

křesťanská 8, 10, 13-15, 19-20, 23-4,
29, 48-9, 51, 53, 55-6, 61, 66-9,
73-4, 77, 82, 86, 90, 92, 102-3,
106, 112, 117, 120, 123, 130-1,
134, 136, 138, 140, 142-4, 148,
151, 153, 156-7, 159, 163-7, 176,
186, 189-90, 192, 197, 202-4,
226-7, 229, 248-9, 259, 263

teologie a spiritualita 47, 61

typy spirituality 20, 37

Spurgeon, Charles Haddon 130, 289

strukturování času ve spiritualitě 183,
187

svátosti a spiritualita 25, 32, 43, 61, 97,
120, 125, 131-2, 143, 150-1, 170-1,
176-7, 178-180, 189, 225, 253,
268-9, 280-3

světlo, jeho obraz a spiritualita 53, 64,
75, 104, 110, 117-19, 124, 127, 129,
131, 137, 153-4, 171, 186-7, 209,
212, 214, 238

T

Tauler, Johannes 19

Tegernsee, rozprava 220-1

temná noc duše 155, 281

temnota, její obraz a spiritualita 98,
110, 136, 153-6, 173, 186, 237

Teodor z Mopsuestie 272

Tereza z Ávily 233, 234, 236, 260

ticho, jeho obraz a spiritualita 146,
156-7, 190

Tomáš Akvinský 49, 54, 56, 141

Tomáš Kempenský 55, 180, 197, 199,
200, 248, 268, 285

Trojice a spiritualita 55-6, 76-84, 115,
125, 205, 208, 267, 275, 278,
281-2

V

Vánoce 183-4, 186

Velikonoce 109, 183-7

via purgativa 144, 218-19

via unitiva 145, 218-19

vtělení a spiritualita 25, 34, 85-7, 92,
94, 99, 101, 184, 187, 273, 282

vyhnanství, jeho obraz a spiritualita 134,
137-9, 213, 215

vykoupení a spiritualita 33, 69, 79, 80-4,
89, 95-6, 101-5, 125, 129, 156, 176-7,
181, 184, 201, 207, 267, 275, 282

vyprávění 62-3, 65, 98, 124, 127, 156,
167, 174-5, 177, 180, 223, 230, 235

výstup, jeho obraz a spiritualita 151-2

vzkříšení a spiritualita 29, 31, 48, 52-3,
85, 95, 97, 99-100, 105-113, 116, 128,
132, 157, 167, 171, 181, 186-7, 191-2,
213, 230, 246, 266, 269, 280, 282

W

Wainwright, Geoffrey 37, 41-3, 249,
251-2, 255, 298

Watts, Isaac 103-4, 287

Wesley, Charles 43, 148, 182, 236-7,
258, 293, 294

Wesley, John 72, 132, 141, 182, 236,
239, 293-4, 301

Wesleyová, Susanna 182, 293

Z

zápas, jeho obraz a spiritualita 42, 139-
142, 145, 228

završení a spiritualita 49, 112, 114, 117,
119, 181

Zurphen, Geert Zerbolt van 126, 289

Zinzendorff, Nicholas Ludwig von 147

zviditelnění a spiritualita 94, 159

Zwingli, Ulrich 128, 178-9, 279, 283, 292